

systems faktiske institutionelle indretning danne udgangspunkt for en teori om, hvorfor den offentlige sektor bliver for stor i forhold til borgernes præferencer.

5. Afsluttende bemærkninger

Jeg har ved tidligere lejligheder kritiseret visse typer økonomiske analyser af den offentlige sektor, bl.a. fordi analyserne i empirisk henseende er henrivende irrelevante. Keidings artikel har i høj grad bidraget til at styrke mine, sandsynligvis fordomsfyldte, forestillinger om økonomiske analyser af den offentlige sektor.

*Ole P. Kristensen
Institut for Statskundskab,
Aarhus Universitet*

Litteratur

- Groves, T. & Ledyard, J. 1977. Optimal Allocation of Public Goods: A Solution to the »Free Rider« Problem. *Econometrica*, 45, 783-809.
- Hansen, S. B. 1983. *The Politics of Taxation: Revenue without Representation*. New York.
- Keiding, H. 1988. Er den offentlige sektor for stor? *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 126, 1-12.
- Kristensen, O. P. 1980. The Logic of Political Bureaucratic Decision-Making as a Cause of Governmental Growth. *European Journal of Political Research*, 8, 249-264.
- Kristensen, O. P. 1982. Voter Attitudes and Public Spending: Is there a Relationship? *European Journal of Political Research*, 10, 35-52.
- Kristensen, O. P. 1983. Public Versus Private Provision of Governmental Services: The Case of Danish Fire Protection Services. *Urban Studies*, 20, 1-9.
- Kristensen, O. P. 1984. On the Futility of the Demand Approach to Public Sector Growth. *European Journal of Political Research*, 12, 309-324.
- Kristensen, O. P. 1987. *Væksten i den offentlige sektor: Institutioner og politik*. København.
- Savas, E. S. 1987. *Privatization: The Key to Better Government*. Catham, N. J.
- Wildavsky, A. 1985. Keeping Kosher: The Epistemology of Tax Expenditures. *Journal of Public Policy*, 5, 413-431.

Svar

På den givne foranledning skal jeg ganske kort kommentere et par punkter:

Afsnit 2 i O.P. Kristensens artikel drejer sig om Groves-Ledyard mekanismen, som er en metode til at undgå det såkaldte free-rider problem. Dette problem består i, at borgerne har et incitament til at fejloplyse om deres ønsker om forsyning med offentlige goder for derved at påvirke deres egen betaling.

O.P. Kristensen lader antallet m af borgere gå mod uendelig, hvorved hovedresultatet – at mekanismen sikrer optimal forsyning – efter sigende skulle blive forkert. Beklager meget: Resultatet gælder for alle m . Det er kun helt ude i grænsen, når m virkelig er uendelig stor, at der sker noget. Men da er der heller ikke noget free-rider problem mere: I en indsamling af information fra en uendelig population vil man ikke kunne se forskel, selvom en enkelt borger ændrer sin oplysning. Teknisk svarer dette til, at sandsynligheden for et punkt er nul i en kontinuert sandsynlighedsfordeling; den enkelte er blevet forsvindende lille i relation til helheden. Med andre ord, free-rider problemet er kun interessant når m *ikke* er uendelig stor.

Så vidt den formelle model; der resterer naturligvis et spørgsmål – det »eneste

systems faktiske institutionelle indretning danne udgangspunkt for en teori om, hvorfor den offentlige sektor bliver for stor i forhold til *borgernes præferencer*.

5. Afsluttende bemærkninger

Jeg har ved tidligere lejligheder kritiseret visse typer økonomiske analyser af den offentlige sektor, bl.a. fordi analyserne i empirisk henseende er henrivende irrelevante. Keidings artikel har i høj grad bidraget til at styrke mine, sandsynligvis fordomsfyldte, forestillinger om økonomiske analyser af den offentlige sektor.

*Ole P. Kristensen
Institut for Statskundskab,
Aarhus Universitet*

Litteratur

- Groves, T. & Ledyard, J. 1977. Optimal Allocation of Public Goods: A Solution to the »Free Rider« Problem. *Econometrica*, 45, 783-809.
- Hansen, S. B. 1983. *The Politics of Taxation: Revenue without Representation*. New York.
- Keiding, H. 1988. Er den offentlige sektor for stor? *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, 126, 1-12.
- Kristensen, O. P. 1980. The Logic of Political Bureaucratic Decision-Making as a Cause of Governmental Growth. *European Journal of Political Research*, 8, 249-264.
- Kristensen, O. P. 1982. Voter Attitudes and Public Spending: Is there a Relationship? *European Journal of Political Research*, 10, 35-52.
- Kristensen, O. P. 1983. Public Versus Private Provision of Governmental Services: The Case of Danish Fire Protection Services. *Urban Studies*, 20, 1-9.
- Kristensen, O. P. 1984. On the Futility of the Demand Approach to Public Sector Growth. *European Journal of Political Research*, 12, 309-324.
- Kristensen, O. P. 1987. *Væksten i den offentlige sektor: Institutioner og politik*. København.
- Savas, E. S. 1987. *Privatization: The Key to Better Government*. Catham, N. J.
- Wildavsky, A. 1985. Keeping Kosher: The Epistemology of Tax Expenditures. *Journal of Public Policy*, 5, 413-431.

Svar

På den givne foranledning skal jeg ganske kort kommentere et par punkter:

Afsnit 2 i O.P. Kristensens artikel drejer sig om Groves-Ledyard mekanismen, som er en metode til at undgå det såkaldte free-rider problem. Dette problem består i, at borgerne har et incitament til at fejloplyse om deres ønsker om forsyning med offentlige goder for derved at påvirke deres egen betaling.

O.P. Kristensen lader antallet m af borgere gå mod uendelig, hvorved hovedresultatet – at mekanismen sikrer optimal forsyning – efter sigende skulle blive forkert. Beklager meget: Resultatet gælder for alle m . Det er kun helt ude i grænsen, når m virkelig er uendelig stor, at der sker noget. Men da er der heller ikke noget free-rider problem mere: I en indsamling af information fra en uendelig population vil man ikke kunne se forskel, selvom en enkelt borger ændrer sin oplysning. Teknisk svarer dette til, at sandsynligheden for et punkt er nul i en kontinuert sandsynlighedsfordeling; den enkelte er blevet forsvindende lille i relation til helheden. Med andre ord, free-rider problemet er kun interessant når m *ikke* er uendelig stor.

Så vidt den formelle model; der resterer naturligvis et spørgsmål – det »eneste

spørgsmål, der er tilbage at få afklaret« – om hvor stor m skal være for at man i praksis kan opfatte det som uendelig stort. Her synes O.P. Kristensen at mene, at det kan man i alle tænkelige sammenhænge; borgerne opfatter altså deres indflydelse på alle aspekter af samfundslivet som forsvindende lille. O.P. Kristensen er fagmand på dette område, så det må vel være rigtigt.

Afsnit 3 har jeg ikke rigtig forstået meningen med, så det vil jeg ikke kommentere. Derimod har jeg en bemærkning til afsnit 4:

I min oprindelige artikel slog jeg til lyd for, at spørgsmålet om, hvorvidt den offentlige sektor var for stor eller ej, måske ikke var helt ligetil at besvare, og at man måske skulle forsøge at inddrage borgerne i større grad, end det sker nu, i den løbende fastsættelse af forsyningen med offentlige ydelser. Så vidt jeg kan se, er det især disse synspunkter, som tilbagevises i afsnit 4: Den offentlige sektor *er* for stor, og det ses umiddelbart. Specielt er der ikke noget at spørge borgerne om. Jeg indrømmer, at det gør sagen meget nemmere, og det burde jeg have tænkt på, da jeg skrev artiklen.

Hans Keiding

Økonomisk Institut, Københavns Universitet

Replik

Den væsentligste pointe i min kommentar til Keidings artikel var, at Groves-Ledyard mekanismen, eller for den sags skyld en hvilken som helst anden mekanisme, ikke løser free-rider problemet når populationen

er stor. Keiding er kun delvist villig til at erkende, at det forholder sig sådan, derfor endnu en replik.

Det er rent vrøvl når Keiding skriver: »Det er kun helt ude i grænsen, når m virkelig er uendelig stor, at der sker noget«. For det første kan m naturligvis ikke blive uendelig stor. En talmængde, en punktmængde o.l. kan være uendelig stor, men en population af individer er selvfølgelig endelig. For det andet er det ikke kun helt ude i grænsen, at der sker noget. Det er en ret fundamental egenskab ved det matematiske konvergensbegreb, at der er tale om en kontinuert proces. Pointen ved konvergensbegrebet er, at man kan komme lige præcis så tæt på »det, der sker helt ude i grænsen«, som man måtte ønske det, blot m er tilstrækkelig stor men naturligvis endelig.

Når det enkelte individ skal overveje sin stilling er følgende sammenhæng væsentlig:

$$\Delta u_i = -u_{i1} \frac{\partial t_i}{\partial b_i} \cdot \Delta b_i + u_{i2} \frac{\partial y}{\partial b_i} \cdot \Delta b_i$$

D.v.s. ændringer i den opgivne betalingsvilje omsættes til ændringer i den samlede nytte via to led. Den faktor, som i summens andet led ganges på ændringen i b_i for at få effekten på nytten, konvergerer mod nul, når m vokser. Nu kan Keiding selv bestemme om den numeriske værdi af faktoren i det andet led skal være 100, 1000, 1000000 eller endnu flere gange mindre end den numeriske værdi af faktoren i det første led, før det i praksis kun er effekten via det første led, der påvirker folks overvejelser. Det er dog i